

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยถึงระดับคุณภาพชีวิต ตามการรับรู้ของผู้พิการต่อองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกายจิตใจ และสังคมและวิจัยปัจจัยที่ผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ผลจากการวิจัยจะมีประโยชน์ในการใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาผู้พิการ ในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เป็นรูปธรรม และนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้พิการต่อไป

5.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 5.1.1 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลก
- 5.1.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ในจังหวัดพิษณุโลก
- 5.1.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลก

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data)

5.2.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือผู้พิการที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย ในด้านการมองเห็น และพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหวที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง และมีชื่ออยู่ในทะเบียนของสำนักงานประชาสงเคราะห์ จังหวัดพิษณุโลก ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2540 จำนวนทั้งสิ้น 2,086 คน

5.2.2 ตัวอย่างในการวิจัย คือผู้พิการทางการมองเห็น และพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว โดยการคำนวณขนาดตัวอย่างใช้สูตรของ Taro Yamane ได้ตัวอย่างจำนวน 336 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบพหุวิธี สุ่มเลือกพื้นที่ ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มและวิธีสุ่มอย่างง่าย สุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบมีระบบ จากทะเบียนรายชื่อผู้พิการ

5.2.3 วิธีการสร้างเครื่องมือ สร้างเครื่องมือจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและทำการศึกษาเบื้องต้น หาปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลก และทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่มผู้พิการ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดเท่ากับ 0.7618 ซึ่งจัดว่าเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีความเชื่อถือได้ในระดับสูง

5.2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือแบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้พิการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 3 ข้อมูลระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม

5.2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเก็บข้อมูลเชิงปริมาณร่วมกับผู้ช่วยนักวิจัยที่ได้รับการอบรมและทดลองใช้แบบสัมภาษณ์

5.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน

5.3 สรุปผลการวิจัย

5.3.1 ระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลก

จากการวิจัยพบว่าผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลกมีระดับคุณภาพชีวิต รวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 2.21 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.32 เมื่อแยกระดับคุณภาพชีวิตในแต่ละองค์ประกอบปรากฏผลดังนี้

1. คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ผู้พิการมีระดับคุณภาพชีวิตด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 2.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.32 โดยมีองค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านร่างกายเชิงจิตวิสัยอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 2.05 และองค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านร่างกายเชิงทวิสัยอยู่ในระดับสูงค่าเฉลี่ย 2.46

2. คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ผู้พิการมีระดับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 2.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 โดยมีองค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านจิตใจเชิงจิตวิสัยอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 2.22 และองค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านจิตใจเชิงทวิสัยอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 2.25

3. คุณภาพชีวิตด้านสังคม ผู้พิการมีระดับคุณภาพชีวิตด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 โดยมีองค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านสังคมเชิงจิตวิสัยอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 2.26 และองค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านสังคมเชิงกายวิสัยอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 2.07

5.3.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลก

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยและการศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการได้แก่

1. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์ในทางบวก ได้แก่ รายได้ การประกอบอาชีพ ความเพียงพอของรายได้ ระยะเวลาที่มีความพิการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.381 0.309 0.308 และ 0.176 ตามลำดับ

2. ปัจจัยทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในทางบวก ได้แก่ สัมพันธภาพกับชุมชน การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพในครอบครัว และประสบการณ์ในการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.570 0.441 0.429 และ 0.424 ตามลำดับ มีความสัมพันธ์ในทางลบได้แก่ เขตที่อยู่อาศัย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.133

5.3.3 ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลก

จากการผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์หลายตัวแปรของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ สัมพันธภาพกับชุมชน เขตที่อยู่อาศัยของผู้พิการ ประสบการณ์การฟื้นฟูสมรรถภาพ การประกอบอาชีพ ความเพียงพอของรายได้ ประเภทความพิการ สัมพันธภาพในครอบครัว ระยะเวลาที่มีความพิการ อายุของผู้พิการ และรายได้ของผู้พิการ ตามลำดับ และพบว่าปัจจัยด้านเขตที่อยู่อาศัยของผู้พิการ ประเภทความพิการ และอายุของผู้พิการเป็นปัจจัยทางลบที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการ โดยปัจจัยทั้ง 10 ดังกล่าวได้ร่วมกันอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลกได้ร้อยละ 55.2

5.4 ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าปัจจัยทางด้านสัมพันธภาพกับชุมชนเป็นปัจจัยตัวแรกที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันผู้พิการได้ให้ความสำคัญของการเปิดตัวเองเข้าสู่สังคมมากกว่าอดีตที่ผ่านมา ในสังคมโดยทั่วไปมีระบบของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พิการกับสมาชิกในสังคม ซึ่งสังคมจะกำหนดสัญลักษณ์ของผู้พิการ โดยให้ความหมายว่าเป็นบุคคลที่มีความผิดปกติ และบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจอันทำให้เกิดอุปสรรคของการดำรงชีวิต และผู้พิการมีความต้องการที่จะได้รับการช่วยเหลือทั้งในรูปแบบของการสร้างสัมพันธภาพที่ดีและการสนับสนุนทางสังคมในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้พิการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตัวผู้พิการกับชุมชนทั้งด้านยกย่องให้การช่วยเหลือ ขอมรับความสามารถและเปิดโอกาสให้ผู้พิการได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเป็นการให้ผู้พิการได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งจากการมีปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้พิการจะต้องปรับบทบาทของตนเองและต้องคิดกล้าตัดสินใจต่อการดำรงชีวิตและแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับของสังคม การคิดตัดสินใจดังกล่าวย่อมส่งผลทางบวกต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้พิการ จากการศึกษาดังกล่าวเป็นการสนับสนุนทฤษฎีสัญลักษณ์สัมพันธ์ (Symbolic Interactionism) ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญได้กล่าวถึงการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม โดยการใช้สัญลักษณ์เป็นสื่อในการติดต่อ ทำให้เกิดความผูกพันความสัมพันธ์ต่อกัน และความสัมพันธ์กันนั้นบุคคลจำเป็นต้องกระทำการแปลความหมายจากสัญลักษณ์โดยการแปลความหมายจากสัญลักษณ์ผ่านกระบวนการทางความคิดและการตัดสินใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์กัน และจะส่งผลทั้งด้านบวกและลบ ซึ่งแนวคิดของทฤษฎีสัญลักษณ์สัมพันธ์สามารถใช้อธิบาย ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการได้

2. จากผลการวิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตของผู้พิการอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้พิการได้รับการตอบสนองจากการมีสัมพันธภาพในครอบครัวและชุมชนในด้านชีวภาพได้แก่อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ด้านชุมชนและสังคมได้แก่การศึกษา การคมนาคม ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การยอมรับและบริการทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของทฤษฎีคุณภาพชีวิต ชาร์มา (Sharma, 1988) ที่กล่าวว่ามนุษย์มีความต้องการและเมื่อได้รับการสนองตอบความต้องการในด้านชีวภาพ ด้านสังคมและชุมชน จะเกิดคุณภาพชีวิตในระดับ

พึงพอใจหรือระดับปานกลางในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวสามารถใช้ร่วมอธิบาย ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการได้

5.4.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยพบว่าผู้พิการที่มีอาชีพ มีรายได้ และมีความเพียงพอของรายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ดังนั้นการดำเนินงานของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ควรคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าวในการส่งเสริมให้ผู้พิการได้รับการช่วยเหลือให้มีความรู้ความสามารถในการที่จะทำงานได้ตามความเหมาะสมกับสภาพร่างกาย การช่วยเหลือผู้พิการให้มีความสามารถในการเปิดโอกาสให้ผู้พิการได้ช่วยเหลือตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าไม่เป็นการระของครอบครัวและสังคม การมีงานทำจะนำมาซึ่งรายได้อันเป็นพื้นฐานของการมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองและครอบครัวได้

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสัมพันธภาพในครอบครัวและกับชุมชน และการสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ดังนั้นการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการทั้งที่ดำเนินการโดยภาครัฐและเอกชน ควรส่งเสริมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวและชุมชน ให้มีการยอมรับและเปิดโอกาสให้ผู้พิการได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวและชุมชน ตลอดจนการจัดบริการทางสังคม ได้แก่ บริการสาธารณะ การให้รับข่าวสาร สวัสดิการต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพความพิการให้ผู้พิการได้มีโอกาสเข้าถึงการสนับสนุนและบริการสังคมที่จัดมีให้อย่างแท้จริง

3. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านประสบการณ์ในการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้พิการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ดังนั้นการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ยังมีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของผู้พิการ ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรวางแผนส่งเสริมการขยายบริการการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการในด้านต่าง ๆ อย่างทั่วถึงโดยจัดรูปแบบของการฟื้นฟูแบบครบวงจร มีการประสานงานของหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการทุก ๆ ด้านเพื่อให้ผู้พิการที่ได้รับการฟื้นฟูแล้วสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และดำรงชีวิตร่วมกับบุคคลในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.4.3 ข้อเสนอแนะเชิงการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกและถูกต้องนำมายืนยัน อธิบายความสัมพันธ์หรือตรวจสอบผลงานวิจัยที่ได้ศึกษาไปแล้ว ซึ่งจะทำให้เกิดความถูกต้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการในพื้นที่ที่มีปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันกับจังหวัดพิษณุโลก ผู้พิการประเภทต่าง ๆ ปัญหาและความต้องการของผู้พิการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือศึกษาปัจจัยที่มีผลในระดับมหภาคซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไป
3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม ปัจจัยทางด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและชุมชนที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาใช้ร่วมกำหนดแนวทางและทิศทางการวางแผนเพื่อพัฒนาผู้พิการ เพราะในปัจจุบันการวางแผนพัฒนาผู้พิการยังมีความต้องการข้อมูลต่าง ๆ อีกมาก